

Hak temelli yaklaşımı ne?

Hak Temelli = İhtiyaç Temelli + Yükümlülükler ve Hesap Verebilirlik

Diğer yaklaşımlar	Hak temelli yaklaşımlar
Eylem gönüllü ya da seçime bağlı olarak yürütülür	Eylem yasal zorunluluktur
İnsanların karşılanması gereken ihtiyaçları vardır ve bu ihtiyaçlara öncelik tanınabilir	İnsanların yasal olarak tanınan hakları ve yetkileri vardır, bu ihtiyaçları talep edebilirler
İnsanlara yardımseverliğin nesnesi olarak yardım bahşedilir	İnsanlar hakların nesnesi olarak yardım için hak sahibidir
Kimi kişiler dışarıda bırakılabilir (hedef %100'den az olabilir)	Herkes potansiyellerini gerçekleştirme konusunda aynı hakka sahiptir ve bunu yapabilmeleri için desteklenmelidirler (hedef %100'dür)
Bahşedilen yardımdan etkilenen insanlar pasif faydalanıcılardır; program ya da projelerin etkililiğini arttırmak üzere katılımları istenebilir	Temel ihtiyaç ve hakların karşılanması için gerçekleştirilen etkinliklerden etkilenenler aktif katılımcılardır, kendini ilgilendiren kararlara ve eylemlere katılım temel bir haktır ve demokrasinin temelini oluşturur
Bazı kültürlerde bazı haklar tanınmayabilir	Haklar evrenseldir ve devredilemez, azaltılamaz, geri alınamaz
Güç odaklarının değişmesi çok zordur ve onlarla çalışmak için ancak pragmatik yolların bulunması gerekir	İnsan haklarının gerçekleştirilmesinde gelişmeyi engelleyen güç odaklarının etkili bir biçimde değiştirilmesi gerekir, gücün paylaşılması temeldir
İnsani gelişim teknokratik bir süreçtir ve en iyi bilen teknik uzmanların önderliğinde gerçekleştirilmelidir	İnsani gelişimin aktörleri (örneğin STKlar), haklarını savundukları insanların haklarını talep etmelerini ve kamusal karar alma sürecine katılmaları için hak sahiplerini güçlendirmelidir
İhtiyaçlar arasında hiyerarşi vardır ve bazı ihtiyaçlar neredeyse her zaman diğerlerinden daha önemlidir	Herhangi bir durumda uygulamada önceliklerin belirlenmesi gerekse de, haklar bölünmez ve birbirine karşılıklı bağımlıdır

Kaynak: Çocuklar için Doğru Olanı Yapmak: Çocuk hakları programlaması için uygulayıcı rehberi
http://www.cocukhaklariizleme.org/wp-content/uploads/getting_it_rights_for_children_tr.pdf

Yani hak temelli yaklaşımı benimsemiş sivil toplum örgütleri:

- Yaptıkları çalışmaları evrensel insan hakları hukuku ile temellendirirler (hak temelli tamlaması buradan geliyor)
 - Ayrım gözetmeme/ayrımcılık yasağının uygulanması
 - Hakkaniyet ve adaletli davranma (en zor, ayrımcılık görme riski en yüksek grupları önceleme)

- İnsanlık onuruna saygı
 - Hesap verebilirlik (hakkını savunduklarımıza ve ortaklarımıza) ve şeffaflık
- Hakkını savundukları grupların kendi faaliyetlerini ve kararlarını yönlendirebilmesi için onların katılımını sağlamaya çaba gösterirler, katılımcı yaklaşımları örgütsel yapılarına yedirmeye çalışırlar (hakkını savunduklarımız grupların katılımı temel bir hak)
 - Hakkını savundukları grupların sesi olabilirler,
 - Hakkını savundukları grupların haklarını kendilerinin talep edebilmeleri için hem onları hem de talepleri yerine getirmek zorunda olan yapıları / sistemleri / mekanizmaları desteklemelidirler.

Sivil Düşün AB Programı'na katkı için Adem Arkadaş-Thibert (Uluslararası Çocuk Merkezi) tarafından hazırlanmıştır.